

DĚJINY MODERNÍHO A SOUČASNÉHO UMĚNÍ I

zimní semestr 2025/2026

ANOTACE PŘEDMĚTU

Předmět podává důkladný přehled o výtvarných směrech a osobnostech evropského (částečně i severoamerického) výtvarného umění od závěru 19. století do druhé světové války. Objasňuje principy moderny a avantgardy. Proměny výtvarných tendencí prezentuje na tvorbě širokého spektra osobností; principy směrů jsou vysvětlovány na dílech klíčových autorů, jejichž umělecký vývoj je sledován v širším časovém rozpětí. Do výkladu jsou vřazovány i odkazy na důležitá díla českých autorů. Podstaty uměleckých projevů jsou objasňovány v kontextu ideového zázemí daného prostředí. Součástí náplně předmětu jsou i návštěvy výstav.

TÉMATA

- Modernismus, avantgarda
- Impresionismus, neoimpresionismus; postimpresionismus
- Symbolismus, secese
- Fauvismus, expresionismus
- Kubismus
- Futurismus, orfismus
- Suprematismus, neoplasticismus
- Konstruktivismus, Bauhaus, funkcionalismus
- Dadaismus
- Surrealismus
- Realismus před II. světovou válkou
- Avantgarda v Británii a USA

VÝSTUPY

Student*ke je schopen*na vysvětlit podstaty výtvarných tendencí a jejich vývoj v období od konce 19. století do druhé světové války. Dovede konkrétní dílo dle charakteristických znaků chronologicky určit a pohovořit o zprostředkovaném tématu. Je schopen*na vysvětlit širší souvislosti každé tendence vzhledem k ideovému a společenskému zázemí sledovaného prostředí, v těchto souvislostech umí dílo i interpretovat. Dovede charakterizovat celkový vývoj tvorby klíčových osobností jednotlivých směrů.

ZPŮSOB ZAKONČENÍ

Zápočet – podmínkou získání zápočtu je tzv. „poznávačka“ 10ti děl (reprodukce z prezentací) ústní formou a pročtení 2 titulů ze základní nebo doporučené/rozšiřující literatury;

Zkouška – podmínkou možnosti absolvovat zkoušku je tzv. „poznávačka“ 10ti děl (reprodukce z prezentací) ústní formou a pročtení 2 titulů ze základní nebo doporučené/rozšiřující literatury; komentář k aktuální výstavě vybrané na základě vlastního zájmu; zkouška probíhá ústní formou – student*ka samostatně pohovoří ke třem zadaným obecnějším tématům.

ZÁKLADNÍ LITERATURA

FOSTER, Hal – KRAUSSOVÁ, Rosalind – BOIS, Yve-Alain – BUCHLOH, Benjamin H. D., *Umění po roce 1900.*

Modernismus, antimodernismus, postmodernismus, Praha: Slovart, 2007. ISBN 978-80-7209-952-8

RUHRBERG K. (et al.), *Umění 20. století. Malířství, soptury a objekty, nová média, fotografie*, Praha: Slovart, 2004, 2011.

DOPORUČENÁ LITERATURA

DEMPSEY, Amy, *Umělecké styly, školy a hnutí*, Praha: Slovart, 2005. ISBN 80-7209-731-8

GABLIK, Suzi, *Selhala moderna?*, Olomouc: Votobia, 1995. ISBN 80-85885-20-4

GOLDING, John, *Cesty k abstraktnímu umění. Mondrian, Malevič, Kandinskij, Pollock, Newman, Rothko a Still*, Brno, Barrister & Principal 2003. ISBN 80-86598-48-9

CHALUMLAU, Jean-Luc, *Přehled teorií umění*, Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-663-2

CHALUPECKÝ, Jindřich, *Úděl umělce. Duchampovské meditace*, Praha: Torst 1998. ISBN 80-7215-050-2

KANDINSKY, Wassily, *O duchovnosti v umění*, Praha, Triáda 2009. ISBN 978-80-87256-08-4

LAHODA, Vojtěch – NEŠLEHOVÁ, Mahulena – PLATOVSKÁ, Marie – ŠVÁCHA, Rostislav – BYDŽOVSKÁ, Lenka (eds.), *Dějiny českého výtvarného umění (díl IV/1, 1890–1938)*, Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0587-0

LAHODA, Vojtěch – NEŠLEHOVÁ, Mahulena – PLATOVSÁ, Marie – ŠVÁCHA, Rostislav – BYDŽOVSKÁ, Lenka (eds.), *Dějiny českého výtvarného umění* (díl IV/2, 1890–1938), Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0623-0

LAMAČ, Miroslav (ed.), *Myšlenky moderních malířů. Od Cézanna po Dalího*, Praha: Odeon, 1989. ISBN 80-207-0087-0

LIESSMANN, Konrad Paul, *Filozofie moderního umění*, Olomouc: Votobia, 2000. ISBN 80-7198-444-2

MATISSE, Henri, *Pozdní texty*, ed. Kolíbal, Stanislav, Praha: Arbor vitae, 1999. ISBN 80-86300-01-3

NADEAU, Maurice, *Dějiny surrealismu a surrealistické dokumenty*, Olomouc: Votobia, 1994. ISBN 80-85619-63-6

PADRTA, Jiří, *Kazimir Malevič a suprematismus*, Praha: Torst, 1996. ISBN 80-85639-88-2

ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSÁ, Marie (eds.), *Dějiny českého výtvarného umění* (díl V, 1939–1958), Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1390-3

WITTLICH, Petr, *Umění a život. Doba secese*, Praha: Artia, 1987.

WITTLICH, Petr, *Literatura k dějinám umění. Vývojový přehled*, Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1470-0

DĚJINY MODERNÍHO A SOUČASNÉHO UMĚNÍ II

letní semestr 2025/2026

ANOTACE PŘEDMĚTU

Předmět podává důkladný přehled o výtvarných směrech a osobnostech evropského a severoamerického umění od období po druhé světové válce do současnosti. Navazuje na znalosti principů modernismu i avantgard, vysvětluje podstatu postmoderních tendencí. Proměny výtvarných směrů prezentuje na tvorbě širokého spektra osobností; ideje tendencí jsou vysvětlovány na dílech klíčových autorů, jejichž umělecký vývoj je sledován v širším časovém rozpětí. Podstaty projevů jsou objasňovány v kontextu ideového zázemí daného prostředí. Součástí náplně předmětu jsou i návštěvy výstav a přednášky umělců/historiků umění.

Témata

- informel, abstraktní expresionismus;
- nový realismus a pop-art;
- kinetické umění, op-art;
- umění performance, body-art;
- minimalismus;
- konceptuální umění;
- arte povera, instalace;
- land art; sochy a plastiky ve veřejném prostoru;
- nová média, videoart;
- postmodernismus – neoexpresionismus, neo-pop;
- postmodernismus – feministické umění;
- postprodukce;
- malířství a sochařství 21. století;
- environmentální umění 21. století;

Výstupy

Student*ka je schopen*na vysvětlit podstatu evropských i severoamerických výtvarných tendencí a jejich vývoj od období po druhé světové válce do současnosti. Dovede konkrétní dílo dle charakteristických znaků chronologicky zařadit. Je schopen*na vysvětlit širší souvislosti každé tendence vzhledem k ideovému a společenskému zázemí sledovaného prostředí, v těchto souvislostech umí dílo i interpretovat. Dovede charakterizovat celkový vývoj tvorby klíčových osobností jednotlivých směrů.

Způsob zakončení

ZKOUŠKA – ústní forma; rozhovor na 3 obecná témata, podmíněn znalostí děl prezentovaných na přednáškách; povinná četba 2 odborných knih;

ZÁPOČET – znalost děl prezentovaných na přednáškách – určení 10 děl; (studentům*kám jsou poskytovány prezentace z každé přednášky).

Literatura základní

FOSTER, Hal – KRAUSSOVÁ, Rosalind – BOIS, Yve-Alain – BUCHLOH, Benjamin H. D., *Umění po roce 1900. Modernismus, antimodernismus, postmodernismus*, [Praha], Slovart 2007. ISBN 978-80-7209-952-8

Literatura doporučená

BOURRIAUD, Nicolas, *Postprodukce. Kultura jako scénář: Jak umění nově programuje současný svět*, Praha, Tranzit 2004. ISBN 80-903452-0-4

DEMPESEY, Amy, *Umělecké styly, školy a hnutí*, [Praha], Slovart 2005. ISBN 80-7209-731-8

GABLIK, Suzi, *Selhala moderna?*, Olomouc, Votobia 1995. ISBN 80-85885-20-4

GOLDING, John, *Cesty k abstraktnímu umění. Mondrian, Malevič, Kandinskij, Pollock, Newman, Rothko a Still*, Brno, Barrister & Principal 2003. ISBN 80-86598-48-9

HUDSON Suzanne, *Contemporary Painting*, London, Thames & Hudson 2021. ISBN 978-0500294635

CHALUPECKÝ, Jindřich, *Evropa a umění*, Praha, Torst 2005. ISBN 80-7215-264-5

CHALUPECKÝ, Jindřich, *Úděl umělce. Duchampovské meditace*, Praha, Torst 1998. ISBN 80-7215-050-2

CHALUPECKÝ, Jindřich, *Umění dnes*, Praha, NČSVU 1966.

KULKA, Tomáš – CIPORANOV, Denis (eds.), *Co je umění? Texty angloamerické estetiky 20. století*, Praha, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy 2010. ISBN 978-80-87378-46-5

LIESSMANN, Konrad Paul, *Filozofie moderního umění*, Olomouc, Votobia 2000. ISBN 80-7198-444-2

MOSZYNSKA Anna, *Sculpture Now*, London, Thames & Hudson 2013. ISBN 9780500204177

NEWMAN, Barnett, *Umělec – kritik*, ed. KOLÍBAL, Stanislav ed., Praha, Arbor vitae 2003. ISBN 80-86300-18-8

PACHMANOVÁ, Martina, *Věrnost v pohybu. Hovory o feminismu, dějinách a vizualitě*, [Praha], One Woman Press 2001. ISBN 80-86356-10-8

POLLOCK, Jackson, *Výroky a rozhovory*, ed. KOLÍBAL, Stanislav, Praha, Arbor vitae 2009. ISBN 978-80-87164-14-3

POSPISZYL, Tomáš (ed.), *Před obrazem. Antologie americké výtvarné teorie a kritiky*, Praha, Open Society Fund 1998. ISBN 80-238-1296-6

REZEK, Petr, *Tělo, věc a skutečnost v umění šedesátých a sedmdesátých let*, Praha, Ztichlá klika 2010. ISBN 978-80-903898-5-4

REZEK, Petr, *Architektonika a protoarchitektura*, Praha, Ztichlá klika 2009. ISBN 978-80-903898-3-0

SRP, Karel (ed.), *Minimal & Earth & Concept Art*, Praha, Jazzová sekce 1982.

SYLVESTER, David, *Pět rozhovorů. Smith, Lichtenstein, Serra, Andre, Koons*, Praha, Arbor vitae 2003. ISBN 80-86300-36-6

ŠEVČÍK, Jiří – MORGANOVÁ, Pavlína – NEKVINDOVÁ, Terezie – SVATOŠOVÁ, Dagmar (eds.), *České umění 1980–2010. Texty a dokumenty*, Praha, Vědecko-výzkumné pracoviště AVU 2011. ISBN 978-80-87108-27-7

ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (eds.), *Dějiny českého výtvarného umění (díl V, 1939–1958)*, Praha, Academia 2005. ISBN 80-200-1390-3

ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (eds.), *Dějiny českého výtvarného umění (díl VI/1, 1958–2000)*, Praha, Academia 2007. ISBN 978-80-200-1487-X

ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (eds.), *Dějiny českého výtvarného umění (díl VI/2, 1958–2000)*, Praha, Academia 2007. ISBN 978-80-200-1488-8

WARHOL, Andy, *Od A k B a zase zpět*, Zlín, Archa 1990. ISBN 80-900249-0-4